

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

2017

Vol:4 / Issue:12

pp.1199-1213

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 21/10/2017

The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 27/11/2017

The Published Date (Yayınlanma Tarihi) 27.11.2017

BOZOK ÜNİVERSİTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN TÜKETİM HARCAMALARI ANALİZİ VE YOZGAT EKONOMİSİNE ETKİLERİ*

CONSUMPTION EXPENDITURE ANALYSIS OF STUDENTS AT BOZOK UNIVERSITY AND THEIR EFFECTS ON THE YOZGAT ECONOMY

Yrd. Doç. Dr. Mustafa SARKIM

Bozok Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, Yozgat/Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Fahri SEKER

Bozok Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, Yozgat/Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Ramazan KURTOĞLU

Bozok Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Yozgat/Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KARA

Bozok Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Yozgat/Türkiye

ÖZ

Üniversitelerin eğitim, öğretim, araştırma gibi bilinen fonksiyonları yanında buldukları bölgenin ekonomik ve sosyal gelişmesine de çok önemli katkıları vardır. Özellikle sanayileşmesini gerçekleştirememiş, ticari faaliyetlerin yetersiz olduğu, ekonomik faaliyetlerin daha çok tarıma dayalı olduğu, nüfus yoğunluğunun düşük olduğu bölgelerin gelişmesinde üniversiteler önemli rol oynamaktadır. Üniversitelerin bünyelerinde bulunan enstitü, fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin ve bu birimlerdeki personellerin yaptıkları harcamalar yanında, üniversitenin gelişimi için yapılan her türlü alt ve üst yapı yatırımları çarpan etkisiyle bölgenin ekonomik gelişimine katkıları sağlayacaktır. Bu kapsamda Bozok Üniversitesi Yozgat ili Merkez ilçesinde bulunan Merkez Kampüsünde ve Esentepe Mevkiinde bulunan Meslek Yüksekokulu Kampüsünde öğrenim gören öğrencilerin yaptıkları harcamalar ile kent ekonomisine yaptıkları katkılar araştırılmıştır. Bunun için kent merkezinde öğrenim gören öğrencilere yaptıkları harcamalar yanında, demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ve öğrencilerin beklentilerini belirlemeye yönelik anket soruları sorulmuştur. Çalışma sonucunda, öğrencilerin Yozgat'ta kaldıkları süre içinde aylık ortalama 633,47 TL harcadıkları tespit edilmiştir. Bu harcamaların da Yozgat ekonomisine gelir ve istihdam yaratma açısından önemli katkılar yaptığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yozgat, Bozok Üniversitesi, bölgesel gelişme, öğrenci harcamaları

ABSTRACT

Besides the known function of universities such as education, teaching and research; they have important contribution in terms of economic and social development of the region they located. Universities have important roles especially in regions which have undeveloped industrialization, insufficient commercial activities, economical actions mostly depend on agriculture and low population density. Not only the expenses of students and staff in institutes, faculties, colleges and vocational schools; but also infrastructure and superstructure investments for the development of university support the economic development of region. In this research, the contribution of expenditures of students and staff who are studying and working at Vocational School of Bozok University in Yozgat is investigated on city economy. For this purpose, survey questions were asked to students, to identify their expenses, demographic and socio-economic characteristics and student expectations. As a result of the study, it has been determined that the students monthly spend 633.47 TL during their stay in Yozgat. These expenditures can also be said to have made significant contributions to the Yozgat economy in terms of income and employment.

Key words: Yozgat, Bozok University, regional development, expenditures of students

* Bu çalışma Bozok Üniversitesi tarafından desteklenen, 6602a-İİBF/16-27 kodlu, "Bozok Üniversitesi ve Yozgat: Öğrencilerin Tüketim Harcamaları Analizi ve Ekonomik Etkileri" isimli Bilimsel Araştırma Projesi'nden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Modern kalkınma teorine dayanan uygulamalı araştırmalar üniversitelerin bölgenin sosyo-ekonomik göstergeleri üzerinde önemli etkiler ortaya çıkardığını göstermektedir. Yakın zamanlarda bölgesel ve yerel ekonomik ve sosyal kalkınma modeli olarak Türkiye’de uygulanan ‘her ile bir üniversite anlayışı’ çerçevesinde üniversite sayısında önemli artışlar olduğu gözlenmektedir. Yeni kurulan üniversitelerin özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde kurulmuş olması, bu bölgeler üzerindeki etkilerini araştıran çalışmaları da artırmıştır. Dolayısıyla üniversitelerin kuruluş amaçlarını ve bu hedeflere ne kadar ulaşıldığını ortaya koymak önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı 10 yıllık bir geçmişe sahip olan Bozok Üniversitesi’nin bulunduğu şehir ve bölgesine sağladığı ekonomik katkıları araştırmak ve geleceğe yönelik projeksiyonlar geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Ülke genelinde ortaya çıkan kalkınma farklılıklarını azaltmak, son yıllarda bölgesel kalkınma anlayışının önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Deviren ve Yıldız (2014)’a göre sivil toplum kuruluşları ve bölgesel sanayi kuruluşları gibi yerel aktörlerin bölgenin yenilikçilik, sürdürülebilirlik ve rekabet gücünü artırmada önemli roller üstlenmesi gerektiği görüşü ağırlık kazanmaya başlamıştır. Hükümetlerin, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını azaltmak için kullandığı önemli aralardan biri de kamu harcamalarıdır. Devlet, görece olarak geri kalmış bölgeye, buradan elde ettiği kamu gelirlerinden daha fazla bir harcama yaparak, bu bölgeye ek bir satın alma gücü sağlayabilir. Böylelikle bölgede hem ekonomik bir canlanma başlayacak, hem de yapılan kamu yatırımlarıyla bölgenin üretim kapasitesi arttırılacak ya da alt yapısı tamamlanacak, bu da bölgenin işletmeler için cazip hale gelmesini sağlayacaktır (Dinler, 2012). Bu kapsamda bölgesel kalkınmaya destek sağlayacak en önemli kuruluşlardan birinin üniversiteler olduğu söylenebilir. Özellikle özel sektör kanalıyla sanayileşme hamlesinin gerçekleştirilmesinin güç olduğu bölgelerde, kamu destekli üniversitelerin kurulması, sanayi sektörü yerine hizmet sektörüne dayalı bir kalkınma hamlesinin başlamasını sağlamaktadır. Son yıllarda yapılan ampirik çalışmalar, üniversitelerin kuruldukları bölgelerde kalkınma ve büyüme hızlarını önemli düzeyde artırdığını ve doğrudan ve dolaylı etkiler kanalıyla sanayi sektörünü de geliştirdiğini göstermiştir.

Akademik çalışmalara bakıldığında üniversitelerin bölgesel gelişmeye katkılarının daha çok ekonomik etkiler bağlamında değerlendirilmesine rağmen, orta ve uzun dönemde beşeri ve sosyal sermayeyi geliştirici etkisinin daha önemli olduğu görülmektedir. Kısa dönemli ekonomik etkilerin daha somut ve gözlemlenebilir olması bu etkilerin ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Bunun da ötesinde üniversiteler bazen tek taraflı olarak fabrika benzeri örgütlenme gibi bir ekonomik bakış açısıyla ele alınmaktadır (Büyükdoğan vd., 2015). Üniversiteler buldukları bölgelerde hem sanayi sektörüne hem de hizmet sektörüne dayalı bir kalkınma anlayışını destekleyen kurumlardır. Çünkü sanayi üretimi, o bölgenin insani ve sosyal gelişmişlik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Özellikle insan sermayesinin kıt olduğu bölgelerde, devlet ne kadar teşvik politikaları uygulasa da beklenen üretim artışının ortaya çıkmadığı görülmektedir. Diğer taraftan daha az maliyetlere katlanarak kurulan üniversiteler orta ve uzun vadede bölgenin kalkınmasına çok daha büyük katkılar sağlayabilmektedir.

Üniversitelerin buldukları bölge üzerine yaptıkları etkiler, harcama etkisi ve bilgi etkisi olarak iki şekilde olabilir. Harcama etkisi, üniversitelerin, öğrencilerinin ve personelinin yaptıkları tüketim harcamaları ve yatırım harcamalarının gelir ve istihdam yaratma etkisini ifade eder. Bilgi etkisi ise, üniversitelerin özellikle bilgi üretimi ve yayma gibi faaliyetlerinin topluma faydasını ifade eder (Newlands, 2003).

Bu çalışma ile Bozok Üniversitesi’nin harcamalar kanalıyla bölge ekonomisi üzerindeki etkilerini incelenmektedir. Bu amaçla anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki bölümleri şu şekilde oluşturulmuştur: Giriş bölümünden sonraki ikinci bölümde ilgili literatür ele alınmıştır. Üçüncü bölümde üniversitelerin buldukları bölgelerde sosyo-ekonomik etkileri incelenmiştir. Dördüncü bölümde Bozok Üniversitesi öğrencilerinin yaptıkları harcamaları ve kent ekonomisine katkısını inceleyen ampirik çalışmanın bulguları açıklanmıştır. Sonuç bölümünde elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve çeşitli öneriler ortaya konulmuştur.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Üniversitelerin bölgesel boyutta sosyal ve ekonomik etkilerini araştıran çalışmaların bulgularından elde edilen sonuçların ortak noktası, üniversitelerin hem buldukları şehirlere hem de bölgelerine önemli sosyo-ekonomik katkılar sağladığıdır.

Albeni (2001) yaptığı öncü çalışmada yükseköğretim kurumlarının gelişmekte olan bölgeler üzerindeki gelir artışı, insan kaynaklarının geliştirilmesi, istihdam oluşturma ve nüfusun ülkede rasyonel dağılımının sağlanması; teknolojik değişim, yenilik ve girişimcilik kültürünün gelişmesi; bölge zenginliklerinin küresel

entegrasyonunu sağlama; siyasal, sosyo-kültürel gelişim ve değişimi sağlama gibi etkilerini araştırmıştır. Çalışmanın bulgularında az gelişmiş bölgelerde kurulmuş olan yükseköğretim kurumlarının bölge kalkınmasında önemli bir araç olduğu gösterilmiştir.

Bayrak ve Halis (2003) tarafından Denizli’de yapılan çalışmanın sonuçlarına göre üniversitenin ve sanayi sektörünün, üniversite-sanayi işbirliği yoluyla birlikte gelişmesi ve birbirlerini iyileştirerek devamlılıklarını sağlamaları, mikro ve makro ölçekte kaynakların etkin kullanımı için gerekli görünmektedir. Ergün (2003), bölgesel kalkınmada yükseköğretim kurumlarının buldukları yere etkilerinin olduğunu, mevcut yapıyı değiştirdiğini ve bölgesel kalkınmasını sağladığını ifade etmiştir. Tari vd. (2006), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin gelir ve tüketim ilişkisi üzerine ekonometrik bir inceleme yapmış, çalışmada öğrencilere uygulanan anketten elde edilen veriler kullanılarak, öğrencilerin tüketim fonksiyonları modellenmiştir. Ayrıca öğrencilerin tüketim bütçesi içinde yer alan dokuz ayrı harcama grubunun “Engel fonksiyonları” tahmin edilmiştir.

Çatalbaş (2007), yerel ekonomi-üniversite ilişkilerini incelediği çalışmasında, yeni üniversiteler kurulmadan önce ilgili yerleşim yerlerinde ekonomik, sosyal ve kültürel imkânların tesis edilmesinin ve eksikliklerin kısa sürede tamamlanması gerektiğini belirtmiştir. Böylece üniversitenin kendi sorunlarından kurtulup amaçlarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirebilmesi ve bölge ihtiyaçlarına cevap verebilmesi sağlanmalıdır. Üniversitenin yerel kalkınmaya katkıda bulunması için hem bölgenin rekabetçi olması ve hem de üniversitenin yenilikçi olması gerekmektedir. Üniversiteler kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra sivil toplum örgütleriyle işbirliğini üst düzeyde tutmalıdır.

Kaşlı ve Serel (2008), üniversite öğrenci harcamalarının bölge ekonomilerine katkılarını belirlemeye yönelik Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu’nda bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencileri aylık bütçelerinin % 34’ünü eğlence, % 23’ünü barınma-elektrik-su-gaz ve iletişim, %18’ini yiyecek-içecek, % 11’ini giyim, % 10’unu ulaşım ve % 4’ünü ise kırtasiye harcamaları için ayırmaktadır. 2006–2007 eğitim öğretim yılında öğrenci başına aylık harcama ise 518,86 TL olarak gerçekleşmiştir. Üniversite öğrencilerinin film kiraladıkları ve internet kafelerde harcama yaptıkları ve bu nedenle bu tür işletmelerin sayısının arttığı ifade edilmiştir.

Görkemli (2009)’nin, Selçuk Üniversitesi’nin Konya ekonomisine olan katkılarını incelediği çalışmasında, Selçuk Üniversitesi yarattığı gelir ve istihdam rakamları ile Konya ekonomisi içinde önemli bir yere sahip olduğu ve üniversitelerin bireysel ve sosyal gelişim yanında, buldukları kentte önemli bir ekonomik aktör olduğu ifade edilmiştir.

Bölgesel kalkınmada yükseköğretim kurumlarının rolünü Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Bucak örneğinde inceleyen Dalğar vd. (2009), 2008-2009 öğrenim yılında Bucak ilçesinde bulunan yükseköğretim kurumlarının ilçe ekonomisine istihdam boyutunda 372 kişi, ekonomik boyutta ise 45 milyon TL’lik bir katkı sağladığını tespit etmiştir.

Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin 2003, 2005, 2007 ve 2009 yıllarında yapmış oldukları harcamaların miktarı, bileşimi ve Isparta ekonomisine katkısı Akçakanat vd. (2010) tarafından analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda 2009 yılı için bir öğrencinin ayda yaklaşık olarak 474 TL harcama yaptığı ve öğrenci harcamalarının Isparta iline yıllık olarak yaklaşık 81.000.000 TL’lik bir katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre öğrenciler toplam harcamalarının yaklaşık % 60’ını barınma ve beslenme amacıyla yapmaktadır.

Uşak Üniversitesi öğrencilerinin yapmış oldukları harcamaların miktarı, bileşimi ve kent ekonomisine katkısı Çalışkan (2010)’nın makalesinde ele alınmıştır. Bulgulara göre Uşak Üniversitesi’nde öğrenim gören bir öğrencinin aylık ortalama harcaması yaklaşık 560 TL olduğu hesaplanmıştır. Öğrenci harcamalarının Uşak ekonomisine toplam katkısı yıllık 50 milyon TL’yi aşmaktadır. Öğrenci ailelerinin kayıt, öğrenim dönemi ve mezuniyet dönemlerinde kente yaptıkları ziyaretler, yaz okulu uygulaması, lisansüstü eğitim, düzenlenen bilimsel kongreler ile Uşak’ta ailelerinin yanında kalan öğrenciler dikkate alındığında toplam etki çok daha yüksek olacağı tahmin edilmiştir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin yapmış oldukları harcamalar, kent ekonomisi için çok önemli bir talep kaynağı olduğu ortaya konulmuştur.

Özer (2010)’in, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin gelir-harcama ilişkisi ile ilgili çalışmasında 900 öğrenciye anket uygulanarak, harcama gruplarının gelir esneklikleri “Engel Fonksiyonları” aracılığı ile gösterilmiştir. İncele sonucunda gıda, giyim-ayakkabı ve barınma harcamalarının öğrenciler için zorunlu harcamalar olduğu, ulaşım, haberleşme, kişisel bakım, eğitim-öğretim, eğlence, sosyo-kültürel, alkollü içecekler, sigara ve tütün mamulleri ve diğer harcamaların ise zorunlu harcamalar olmakla birlikte esneklikleri birim esnekliğe çok yakın

olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik dönüşüm sürecinde üniversitelerin rolünü ve yöre halkının üniversiteden beklentilerini inceleyen Yılmaz ve Kaynak (2011)'in çalışmasının bulgularına göre; Bayburt Üniversitesi, şehrin ekonomik hayatına önemli derecede canlılık getirmiş ve yeni işyerlerinin açılmasında etkili olmuştur. Ayrıca Bayburt'a yapılan yeni yatırımların gelmesinde etkili olmuş ve Üniversitenin gelişmesiyle birlikte şehrin yaşam kalitesi de yükselmiştir.

Yeni göçmenlik mekanları olarak yeni kurulan üniversiteleri Ordu Üniversitesi örneğinde öğrencilerin bütünleşme sorunları bağlamında analiz eden Sağır ve Dikici (2011), sosyal ve ekonomik gelişmişlik seviyesi oldukça düşük olan kentlerde kurulan üniversitelere yerleşen öğrencilerin, zamanla kentle bütünleşememelerinden dolayı kendi yaşam alanlarını oluşturduklarını tespit etmiştir.

Yeni kurulan ve şehirdeki tek üniversite olan Bartın Üniversitesi'nin şehrin ekonomisinde yaratacağı doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkiler 20 yıllık projeksiyonda inceleyen Ceyhan ve Güney (2011)'in bulgularına göre, Üniversite'nin 2014 yılında toplam 249.567.822 TL gelir etkisi, 5.865 kişi istihdam etkisi, 165.561.164 TL yatırım etkisi yaratacağı, 2019 yılında 250.558.964 TL gelir, 6.041 kişi istihdam, 86.825.052 TL yatırım, 2024 yılında 303.124.815 TL gelir, 7.071 kişi istihdam, 125.577.468 TL yatırım, 2030 yılında 399.825.730 TL gelir, 8.690 kişi istihdam, 205.285.645 TL yatırım etkisi yaratacağı tahmin edilmiştir. Gelir, istihdam ve yatırım etkilerinin yıllar itibarıyla artış oranlarındaki farklar öğrenci sayılarının artış oranlarındaki farklardan kaynaklandığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak üniversitelerin hem kendi harcamaları, hem de çalışan-öğrenci-ziyaretçi harcamaları ile yöredeki pek çok sektörü aktive ettiği gösterilmiştir.

Selçuk (2012)'un, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının Erzurum ekonomisine katkısını incelediği araştırmasında, Ekim 2012'de Atatürk Üniversitesi öğrencilerine yönelik uygulanan anketlerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin bir ayda ortalama 744,66 TL harcama yaptıkları tespit edilmiş ve Atatürk Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 31.276 öğrencinin, toplamda il ekonomisine yaklaşık bir yılda 186,3 milyon TL katkı sağladıkları belirtilmiştir. En çok harcama yapılan kalem ise % 15,7 oranıyla barınma ve en az harcama yapılan kalemin ise % 7,3 oranıyla sportif aktivite harcamaları olduğu belirlenmiştir.

Kilis 7 Aralık Üniversitesi öğrencilerinin Kilis ekonomisine katkısını araştıran Soysal vd. (2012), çalışmada 417 öğrencinin katıldığı bir anket yapılmıştır. Yapılan ankette aylık toplam gelir 456 TL, aylık toplam gider ise 414 TL olarak belirlenmiş ve yaklaşık 6.000 öğrencinin bu harcama miktarı ile yıllık yaptığı toplam harcamanın yaklaşık 29.808.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

Selçuk ve Başar (2012) Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını analiz etmiş ve il ekonomisine katkısının ne kadar olduğunu araştırmıştır. Çalışmada öğrencilerin bir ayda ortalama 549,63 TL harcama yaptıkları ve bu veriden hareketle Kafkas Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 12.500 öğrencinin, ilde sekiz ay buldukları varsayımıyla, toplamda il ekonomisine yaklaşık bir yılda 54,9 Milyon TL katkı sağladıkları tespit edilmiştir. Öneri olarak; yerel yönetimler, kamu kurumları, ticaret odaları, esnaf odaları gibi meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri, öğrencilerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını mümkün olan en üst düzeyde karşılayabilecek sosyo-kültürel alt ve üst yapıyı oluşturma çabası içerisinde olmaları gerektiği ifade edilmiştir. Böylece Kars ilinin hem cazibesinin hem de yerel gelirlerinin artacağı gösterilmiştir.

Gaziosmanpaşa Üniversitesi'ne bağlı yükseköğretim kurumlarının Tokat ili ekonomisine olan katkısını araştıran çalışmalarında Yayar ve Demir (2013), Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Tokat ili ekonomisine önemli ölçüde katkı sağladığını; ildeki sivil toplum kuruluşları, özel sektör sanayi kuruluşları ve diğer kamu kuruluşlarının birlikte hareket etmesi ve var olan sorunların en kısa sürede çözülmesiyle sağlanan ekonomik, sosyal ve kültürel katkıların daha da artırılabilirliğini belirtmişlerdir.

Tösten vd. (2013), Dicle Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını ve Diyarbakır ekonomisine katkısını araştırmıştır. Araştırmada Dicle Üniversitesi'nde önlisans ve lisans programlarına kayıtlı 829 öğrenci üzerinde anket yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın bulgularına göre öğrenciler 2012 yılında ortalama 550 TL ve 2013 yılında 650 TL aylık harcama yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Demireli ve Taşkın (2013), üniversite öğrencilerinin buldukları şehre ekonomik katkılarını Kütahya il merkezi örneğinde incelemiştir. Bu amaçla Kütahya il merkezinde bulunan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulunda okuyan 3285 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmanın bulgularında 2010 yılında bir öğrencinin aylık ortalama 495 TL harcama yaptığı ve öğrencilerin Kütahya ekonomisine ortalama aylık 15.072.750 TL'lik bir katkı sağladıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerinin Kütahya'da yaptıkları harcamalar ve ayrıca üniversitelerde çalışan akademik ve idari personelin yaptığı harcamaların şehir ekonomilerine büyük ölçüde katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin Çankırı kentinde yarattığı doğrudan ve dolaylı ekonomik katkıları inceleyen Arslan (2014), 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin il merkezinde öğrenim görmekte olan 835 öğrenciye anket uygulanmış ve veriler SPSS 16 programında analiz edilmiştir. Aylık ortalama 565 TL'lik öğrenci harcaması yapıldığı ve bunun yılda yaklaşık 35,5 milyon TL'lik gelir etkisi ve 697 kişilik istihdam etkisi yaptığı tespit edilmiştir.

Korkmaz (2014), Bayburt Üniversitesi öğrencilerinin il ekonomisine katkısını araştırmıştır. Çalışmada, öğrencilerin aylık ortalama 432,66 TL harcama yaptıkları ve Bayburt Üniversitesi bünyesinde 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde eğitim alan 4791 öğrencinin il ekonomisine yaklaşık bir yılda toplam 16.582.992 TL katkı sağladığı belirlenmiştir.

Büyükdoğan vd. (2015), bir vakıf üniversitesi olan Konya KTO Karatay Üniversitesi öğrencilerinin 2013 yılı itibarıyla yapmış oldukları harcamaların miktarı ve Konya ekonomisine katkılarını incelemektedir. Çalışmanın bulgularına göre; üniversite öğrencilerinin aylık bütçelerinin % 24'ü beslenme, % 21,12'si eğlence ve sosyal faaliyet, % 20,88'i giyime, % 9,11'i barınma, % 8,88'i haberleşme ve internet, % 5,76'sı ise kırtasiye harcamalarına ayrılmaktadır. Ayrıca araştırmada 2013 yılı için bir öğrencinin ayda yaklaşık 621,85 TL harcama yaptığı ve KTO Karatay Üniversitesi öğrenci harcamalarının Konya iline yaklaşık 3,482 milyon TL'lik bir katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Çayın ve Özer (2015), Muş Alparslan Üniversitesi'nin 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde Muş iline 417 kişilik dolaysız istihdam ve 477 kişilik dolaylı istihdam olmak üzere toplamda 894 kişilik bir istihdam katkısı olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan araştırma sonuçlarına göre üniversite 11.075.394 TL dolaysız gelir katkısı ve 29.587.176 TL dolaylı gelir katkısı olmak üzere toplamda 40.662.570 TL gelir katkısı sağlamıştır. Bulgulara göre, üniversitelerin kuruldukları bölgeye gerek üniversitenin yaptığı yatırımlar sayesinde olsun gerekse dışarıdan gelen öğrenci harcamalarıyla gerçekleşen kaynak transferi neticesinde olsun büyük bir ekonomik katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. ÜNİVERSİTELERİN EKONOMİK VE SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLERİ

Üniversiteler, kuruldukları bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel anlamda gelişmesine katkıları sağlayan önemli kurumlardır. Kuruldukları bölgelerde ekonominin canlanması yönünde yaptıkları olumlu etkiler ile bölgesel farklılıkların giderilmesinde de önemli rolleri vardır. En temel düzeyde, çok farklı mesleki alanlarda istihdam sağlayıcı, yerel mal ve hizmet satın alıcısı, kültürel hayata katkı sağlayan ve çevreye duyarlı şehirleri oluşturan kurumlar olarak üniversiteler, yerel ekonomilerdeki ana lokomotif kuruluşlardır. Bundan dolayı, araştırma ve öğretim faaliyetlerini desteklemek için bir üniversitenin yaptığı altyapı yatırımları olarak bölgesel yatırımlar, direkt olarak bölgesel kalkınmayı desteklemese bile önemli ölçüde dolaylı bölgesel çarpan etkilerine sahiptir (EU,2011)

Ekonomik etkiler harcamalar yoluyla çeşitli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Çalışkan ve Meçik (2013)'e göre kurumsal cari ve yatırım harcamaları, öğrenci, akademik ve sosyal etkinlik harcamaları, personel ve yakınlarının harcamaları ve öğrenci yakınlarının harcamalarının sonuçları olarak yatırımlardaki genişlemenin yol açtığı ekonomik hareketlilik, ölçek ekonomisi, piyasa genişlemesi, istihdam artışı, bölgesel refah artışı ve piyasa hasılasındaki artışlar olarak gösterilebilir.

Diğer taraftan ekonomik katkıları farklı sınıflandırmalarla ele alınmaktadır. Bu sınıflandırmalardan biri, doğrudan ve dolaylı katkıları olarak yapılan sınıflandırmadır. Doğrudan katkıları da istihdam ve gelir katkısı olarak ikiye ayrılmaktadır. Çatalbaş (2007)'a göre üniversitede çalışan akademik ve idari personel sayısı, yerel ekonomi üzerindeki doğrudan istihdam katkısını gösterir. Diğer taraftan üniversitede istihdam edilen personele ödenen maaş ve ücretler doğrudan gelir kapsamına girmektedir. Doğrudan istihdama yarı zamanlı çalışan burslu öğrencileri ve diğer çalışanları da eklemek mümkündür.

İstihdam ve gelir artışı dolaylı yollarla da ortaya çıkmaktadır. Ceyhan ve Güney (2011)'e göre dolaylı istihdam katkısı emek dışındaki faktör sahiplerinin üniversiteye yaptıkları satışlar sonucunda ortaya çıkan istihdam artışını ifade eder. Dolaylı gelir katkısı ise üniversitenin kendi personeli dışındaki kişi ve kurumlara yaptığı harcamaları ve üniversite öğrencilerinin harcamaları toplamından oluşmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki üniversitelerin doğrudan ve dolaylı ekonomik katkıları küçük ölçekli az gelişmiş şehirler için çok önemli bir kalkınma aracıdır. Özellikle yeterli ekonomik ve ticari faaliyetlerin olmadığı şehirlerde, ekonominin harcamalar yoluyla canlanması küçük ölçekli işletmeler ve esnaf için hayati önem taşımaktadır.

Doğrudan ve dolaylı istihdam ve gelir etkilerinin yanında Keynesyen çarpan etkisi ile ortaya çıkan uyarılmış etkiler, bölgenin kalkınmasında önemli fonksiyona sahiptir. Keynesyen çarpan mekanizmasına göre, bir bölgede yapılan bir tüketim harcaması marjinal tüketim eğilimine bağlı olarak kendisinden birkaç kat daha

fazla gelir artışı meydana getirebilir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin gelir ve harcama ilişkisinin analizi üniversitelerin yerel ekonomiye yaptığı katkının belirlenmesinde kilit rol oynamaktadır. Bu görüşü destekleyecek şekilde, Çayın ve Yapraklı (2014)'nin yaptığı ekonometrik çalışma göstermektedir ki, uyarılmış etkiler dolaylı ve dolaysız etkilere göre şehir ekonomisine çok daha fazla katkı sağlamaktadır. Bu nedenle harcama etkilerini hesaplarken sadece doğrudan ve dolaylı değil aynı zamanda uyarılmış etkileri de dikkate almak gerekmektedir. Diğer taraftan harcama etkilerinin çok geniş kapsamlı olması, araştırmaların bu yönde yoğunlaşmasına da neden olmuştur. Bu çalışmada da harcama etkilerinin incelenmesinin nedenlerinden birinin, ortaya çıkardığı kapsamlı ve derin etkilerin olduğu söylenebilir.

Harcamalar yoluyla sağlanan ekonomik katkılarla birlikte bölge ekonomisine diğer bir katkı, sanayi sektörü ile yapılan işbirlikleridir. Üretim yönetimi, yenilikçi araştırmalar, ürün değerlendirme, teorik bilgi akışı sağlama gibi katkılar ile üniversite-sanayi işbirliği sonucu sektörde önemli atılımlar gerçekleştirilebilir. Üniversiteler, bilgiye dayalı ekonomilerde teknolojik değişimi ve yeniliği teşvik etmede aktif bir rol oynaması beklenen merkezi aktörler olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bununla birlikte doğası gereği üniversitelerin bölgesel ekonomik gelişmedeki rollerinin az olduğu sanılır. Kentsel ve bölgesel ekonomiler için kritik bir varlık olan üniversitelerin kendi başlarına güçlü ekonomik büyümeyi sağlaması mümkün değildir, çünkü üniversite teknolojik yeniliği kullanmaktan çok onu geliştirmeye meyillidir. (Bramwell ve Wolfe, 2008).

Üniversite bünyesinde kurulan ve bölgenin sanayi ve üretim sektörüne önemli katkılar sağlayan teknoparklar, yenilikçi teknolojileri teşvik etmesi nedeniyle bölgenin rekabet gücünü artıran kurumlardır. Kayalıdere (2014)'ye göre teknoparklar genellikle teknoloji yoğun sanayi sektörünü geliştirmeye ve güçlendirmeye yönelik olarak, yenilikçi çalışmaların gerçekleştirilmesi, eğitimle birlikte, daha etkin çalışma koşullarının oluşturulmasıyla verimliliğin artırılması ve uluslararası alanda rekabet gücünün yükseltilmesi amacıyla kurulmaktadır.

Ekonomi ile bağlantılı diğer bir boyut olarak üniversitelerin bölgesel katkılarının en önemlilerinden birinin insan faktörüne ve insan sermayesine olan etkileridir. Üniversiteler üretim faktörlerinden biri olan insan sermayesinin niteliğini ve verimliliğini artırarak ekonomik kalkınma ve büyümeyi etkilemektedir (Ergün, 2014). Verimlilik artışı sadece bireylerin yetenek ve bilgi kapasitelerini geliştirme yoluyla değil aynı zamanda toplumsal olarak bir iyileşmeyi de ifade eder. Örneğin üniversitelerin kuruldukları bölgelerdeki toplumsal işbirliği ve organizasyon kabiliyetini artıracak faaliyetlerde bulunması önemli bir sosyal sermaye katkısıdır. Abel ve Deitz (2011)'e göre ampirik çalışmalar ekonomik büyüme ve insan sermayesi arasında pozitif yönlü güçlü bir bağlantı olduğunu göstermektedir.

Üniversiteler buldukları bölgeye en önemli etkilerinden bir diğeri de kentlerin nüfus sayısında ve yapısında meydana getirdiği hızlı değişimlerdir. Bu değişimler (Işık, 2008)'e göre şehrin mekânsal alanının büyümesi, kentsel fonksiyonlarının gelişmesi ve çeşitlenmesi, yeni istihdam alanlarının oluşması, konut piyasasının canlanması ve kentsel alan kullanımında önemli yapısal değişimler yaratması olarak sıralanabilir. Üniversitelerin bulunduğu küçük şehirlerde, üniversitede istihdam edilen personel ve öğrenci sayısının bölgenin nüfusuna oranla önemli bir büyüklüğe karşılık gelme nedeniyle (şehrin büyüklüğüne göre bu oran % 30 civarında olabilmektedir) ortaya çıkaracağı etkilerin de büyük olacağı tahmin edilebilir. Üniversitelerin bulunduğu bölgelerde göçü ve olumsuz etkilerini azaltıcı etkilere sahip olduğu görülmektedir. Bir taraftan bölgede iş olanakları ve yaşanabilir bir sosyal ve kültürel bir çevre oluşturması ile üniversiteler göçü azaltırken diğer taraftan gerek öğrenci gerekse memur ve akademisyen gibi göreceli daha eğitilmiş insanların bölgeye göç etmesini sağlamaktadır.

Üniversitelerdeki büyük ve genç nüfus yoğunluğu, kentin tüketim kalıplarını değiştirmekte ve kentte daha önce olmayan birçok ekonomik faaliyet yaratırken mevcut iş kollarının da gelişmesine katkı sağlamaktadır (Ergün, 2014). Ek olarak Phelps (1998)'e göre üniversiteler, gelişmekte olan ülkelerdeki bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılmasında etkili olabilecek en önemli eğitim kurumlarıdır. Özellikle üniversitenin kurulduğu bölgede refah artırıcı etkisi, gelişmişlik düzeyi açısından önemli bir faktördür.

Bayraktar (2012)'a göre üniversitelerin kuruldukları kentteki halka karşı ekonomik olduğu kadar kültürel ve sosyal görevleri vardır. Üniversiteler öncelikle yöredeki insanlara eğitim ve öğretim hizmeti vermekte, kütüphane, spor tesisleri ve sosyal hizmetler gibi hizmetlerden üniversite öğrencilerinin yanı sıra bölge halklarının da faydalanmasını sağlamaktadır. Üniversitenin kurulduğu bölgede, daha önce olmayan veya çok düşük düzeyde bulunan sanatsal ve kültürel etkinlik talebinde bir artış görülecektir. Bu talep artışını karşılayacak şekilde oluşturulan kurum ve mekânlar, yörenin kültürel gelişimine katkı sağlarken diğer taraftan önemli bir sosyal değişimin lokomotif gücünü de oluşturacaktır.

4. BOZOK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAPTIKLARI HARCAMALAR VE KENT EKONOMİSİNE KATKILARI

Araştırmanın bu bölümünde Bozok Üniversitesi Yozgat ili Merkez ilçesinde bulunan Merkez Kampüsünde ve Esentepe Mevkiinde bulunan Meslek Yüksekokulu Kampüsünde öğrenim gören öğrencilerin yaptıkları harcamalar ile kent ekonomisine yaptıkları katkılar araştırılmış elde edilen bulgular çeşitli istatistik analizler kullanılarak değerlendirilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Yozgat İlinin ekonomik ve sosyal gelişmesinde Bozok Üniversitesinin kısa ve uzun dönemdeki rolü ve katkısının belirlenmesidir.

Bozok Üniversitesi kurulduğu günden bugüne kadar, alt ve üst yapı yatırımları yanında öğrencilerin ve personelin yaptıkları harcamalar, kent ve üniversitenin bütünleşmesi ile Yozgat'ın ekonomik ve sosyal gelişmesinde en önemli dinamiklerden biri haline gelmiştir. Yapılacak çalışma ile Bozok Üniversitesi Merkez Kampüsü'ndeki fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencileri ile Esentepe kampüsünde bulunan meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin Yozgat'ta buldukları süre içinde eğitim, sağlık, gıda, barınma, giyim, ulaşım, eğlence vb. sektörlerde yaptıkları harcamalarını belirlemek, bu harcamaların sınıflandırmasını yapmak, öğrencilerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini belirlemek, üniversite ve şehirde eksikliğini düşündükleri şeyleri (kurs, işletme, tesis vb.) belirlemek, öğrencilerin şehirden ve üniversiteden ihtiyaçlarına yönelik beklentilerini öğrenmek ve buna göre planlama yapılmasını sağlamak, şehirden ve üniversiteden beklentilerini belirleyip, bu alanlara yatırım yapılması hususunda görüş belirtmek, böylelikle üniversiteye daha çok öğrenci ve personelin gelmesini sağlayarak, Yozgat'ın ekonomik ve sosyal gelişmesine katkıda bulunmak olarak amaçlanmıştır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırları

Üniversiteler, ülkenin özellikle de bulunduğu şehrin sosyo-ekonomik gelişmesini sağlayan kurumlardan biridir. Üniversiteler buldukları şehirde hem öğrencilerin, hem personelin yaptıkları harcamalar yanında, şehirde yapılan alt ve üst yapı yatırımları ile de önemli ekonomik katkılar yapmaktadır. Bunun yanında üniversitelerin sosyo-ekonomik gelişmeye ve kentleşmeye olan katkıları da önemlidir. Çünkü ekonomik gelişme ile sosyo-kültürel gelişme birbirlerini karşılıklı olarak etkileyen ve tamamlayan süreçlerdir. Ekonomik gelişme sonucu gelir artışları ile birlikte sosyo – kültürel gelişme de gerçekleşecektir. Bu alanda yapılan çalışmalar da, üniversitelerin kurdukları illere özellikle ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan çok önemli katkılarının olduğunu göstermektedir. Bu yapı itibarıyla üniversiteler, bir yandan yarattığı gelir akımı ile kentin gelişmesinin maddi koşulunu oluştururken, diğer yandan da gelişmenin bilimsel ve sosyal/kültürel koşullarını hazırlamaktadır.

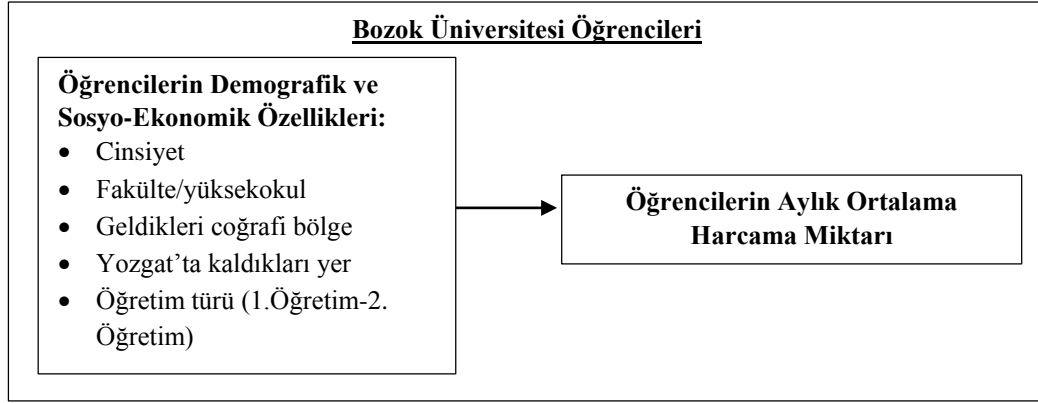
Ülkelerin gelişme ve kalkınma odaklı stratejilerinde bölgesel gelişme en önemli gündem başlığı haline geldiği günümüzde üniversitelerin kendi buldukları şehir ve bölge odaklı misyonlarının bulunması ve buna göre de gelecek tasarım ve faaliyetlerini planlanması son derece önemlidir. Günümüzde ekonomik ve sosyal olarak diğer bölgelere oranla daha az gelişmiş bölgelerin geri kalma nedenleri, sanayisinin olmaması ya da ticari faaliyetlerin yeterli olmaması sonucu aktif eleman göçünün yaşanmasıdır. Bu nedenle üniversiteler buldukları kente doğru önemli bir nüfus hareketi sağlayacak, bu nüfusun yaptığı harcamalar ekonomide çarpan etkisiyle beraber kendisinden çok daha büyük etkiler yapacak ve ekonomik ve ticari hayat canlanacaktır.

Çalışmada bu anlamda, Bozok Üniversitesi bünyesinde kent merkezinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaptıkları harcamaların belirlenerek, kentin ekonomik ve ticari hayatına katkılarını analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Tanımlayıcı nitelik taşıyan bu çalışmada, araştırma modeli ve hipotezler, evren ve örneklem, veri toplama yöntem ve aracı hakkında bilgiler aşağıda verilmiştir.

4.3.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler

Şekil 1: Araştırma Modeli

Araştırma modeline göre, öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarının demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine göre farklılaşabileceği öngörülmektedir. Buna göre araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

H₁: Öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₂: Öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarları okudukları fakülte/yüksekokula göre farklılık göstermektedir.

H₃: Öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarları geldikleri coğrafi bölgeye göre farklılık göstermektedir.

H₄: Öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarları Yozgat'ta kaldıkları yere göre farklılık göstermektedir.

H₅: Öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarları öğretim türüne (1. Öğretim-2. Öğretim) göre farklılık göstermektedir.

4.3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini Yozgat il merkezinde, Bozok Üniversitesi Merkez kampüsü ve Esentepe kampüsünde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Bozok Üniversitesi öğrenci işleri biriminden alınan bilgiler doğrultusunda, Yozgat il merkezinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında yedi fakülte, bir yüksekokul ve üç meslek yüksekokulunda öğrenim gören 12.411 öğrenci araştırma evrenini oluşturmaktadır. Bu evren büyüklüğü için %95 güven sınırında ve varyansın 0,21 olduğu durumda örnek hacmi 313 öğrenci olarak tespit edilmiştir (Kurtuluş, 1998). Kotalı örnekleme yöntemi kullanılarak, bazı anketlerin dönmeyebileceği veya hatalı doldurulabileceği göz önüne alınarak 600 adet anket dağıtılmış, 560 adet anket geri dönmüş, bunlardan 12 tanesinin hatalı ve/veya uygun şekilde doldurulmadığı tespit edildiği için değerlendirmeye alınmamış ve sonuç olarak 548 adet anket değerlendirmeye alınmıştır .

4.3.3. Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemi

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler için anket yönteminden faydalanılmıştır. Anket yöntemi olarak, posta ile anket (dağıt-topla) yöntemi kullanılmıştır. Anket uygulaması için Bozok Üniversitesi Rektörlüğü'nden yazılı izin alınmıştır. Anketler Nisan-Mayıs 2017 tarihleri arasında, 7 anketör tarafından öğrencilere dağıtılarak daha sonra toplanmıştır.

Ankette öğrencilerin demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine, Yozgat'taki yaşam şartlarına ve harcama eğilimlerine yönelik bilgileri içeren sorular yer almıştır . Ankette yer alan soruların geliştirilmesinde Yıldız ve Talih (2011)'in araştırmalarında kullandıkları sorulardan kısmen faydalanılmıştır.

Anketlerden elde edilen verilere istatistik paket programı kullanılarak çeşitli istatistiksel analizler (frekans ve yüzde dağılımları, bağımsız örneklem t testleri, Tek Yönlü ANOVA analizleri) uygulanmıştır.

4.4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin genel özellikleri, tüketim harcama kalemleri, bölgede eksikliğini düşündükleri faaliyetler hakkında bilgiler verilmektedir.

4.4.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Genel Özellikleri

Ankete katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet, okul, öğrenim türü, geldikleri coğrafi bölge, , yaptıkları harcama türleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Bazı Genel Özellikler

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	277	50,5
	Erkek	271	49,5
	Toplam	548	100
Yaş	18-21	315	57,5
	22-26	199	36,3
	27 ve üstü	10	1,8
	Cevaplamayan	24	4,4
Toplam	548	100,0	
Öğrenim Türü	1.Öğretim	384	70,1
	2.Öğretim	164	29,9
	Toplam	548	100,0
Fakülte/ Yüksekoku / MYO		Frekans	Yüzde
	Eğitim Fak.	40	7,3
	Fen Edb.Fak.	77	14,1
	İlahiyat Fak.	44	8,0
	İİBF	85	15,5
	MMF	111	20,3
	Ziraat Fak.	5	0,9
	Sağlık Yüksek	10	1,8
	Sağlık Hizmetl. MYO	21	3,8
	Sosyal Bilim. MYO	30	5,5
	Teknik Bilim. MYO	37	6,8
	Toplam	88	16,1

		Frekans	Yüzde
Öğrencilerin Geldikleri Bölgeler	Akdeniz	79	14,4
	Ege	33	6,0
	İç Anadolu	303	55,3
	Marmara	46	8,4
	Doğu Anadolu	22	4,0
	Güney Doğu Anadolu	27	4,9
	Karadeniz	33	6,0
	Yurt Dışı	5	0,9
	Toplam	548	100,0
	Öğrencilerin Yozgat'ta Kaldıkları Yer		Frekans
Eşyalı Kiralık Ev		85	15,5
Yurt (KYK)		190	34,7
Otel		1	0,2
Kurum Misafirhanesi		1	0,2
Eşyasız Kiralık Ev		74	13,5
Yurt (Özel)		112	20,4
Akraba Yanı		14	2,6
Kendi Evi		70	12,8
Cevaplamayan		1	0,2
Toplam		548	100,0

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %50,5'inin kız, %49,5'inin ise erkek olduğu, bu öğrencilerin %57,5'inin 18-21 yaş aralığında, %36,3'ünün ise 22-26 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Hem cinsiyet açısından hem de yaş grubu açısından dengeli bir dağılım söz konusudur. Tablo incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin %70,1'inin 1. öğretim, %29,9'unun ise 2. öğretim olduğu görülür. Tabloya göre ankete en çok %20,3 ile mühendislik fakültesinden öğrenci, %15,5 ile iktisadi ve idari bilimler fakültesinden öğrenci katılırken, en az öğrenci ise %0,9 ile tıp fakültesinden katılmıştır. Bu durum gerçek durum ile de örtüşmektedir. Mühendislik – mimarlık fakültesinin üniversitenin ilk fakültelerinden biri olması yanında bünyesinde en fazla öğrenci olan fakültelerden biri iken, tıp fakültesi ise Yozgat'ta yeni öğretime başlayan bir fakültedir.

Tabloya göre %55,3'lük bir oranla, öğrencilerin çok önemli bir kısmı İç Anadolu Bölgesinden gelmişlerdir. İkinci sırada % 14,4 ile Akdeniz Bölgesi, üçüncü sırada ise %8,4 ile Marmara Bölgesi gelmektedir. Ege ve Karadeniz Bölgesi % 6, Güney Doğu Anadolu Bölgesi % 4,9, Doğu Anadolu Bölgesi % 4 ile sıralanırken, yaklaşık %1 civarında da yurt dışından öğrenci yer almaktadır. Öğrencilerin önemli bir kısmının İç Anadolu Bölgesinden olması, Yozgat ilinin bu bölgede olması ve bölgedeki diğer illere yakın olması ile bağlantılıdır. Bu kapsamda gerekli çalışmalar, sosyal alt ve üst yapı imkânlarının artırılması halinde Bozok Üniversitesi İç Anadolu Bölgesinde önemli bir öğrenci potansiyeline ulaşacak ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Diğer bölgelerden gelen öğrenci sayısı, İç Anadolu Bölgesine oranla daha olmakla birlikte azımsanamayacak derecede önemlidir. Özellikle 2. sırada yer alan Akdeniz Bölgesinden yaklaşık %15 oranında bir öğrenci Bozok Üniversitesini tercih etmiştir. Diğer bölgelerden gelen öğrencilerin nispeten az olmasında etkili olabilecek faktörler, ülkede üniversite sayısının artmış ve her ilde bir veya birkaç tane üniversite olması nedeniyle, öğrencilerin kendilerine daha yakın yerlerde okumayı tercih etmeleri ve şehirlerin sosyo-kültürel olanakları olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin Yozgat'ta iken nerelerde kaldıklarına bakıldığında, ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı (%34,7) yurtlar ile özel yurtlarda kalmaktadırlar. %27'si eşyalı veya eşyasız kiralık evlerde, %12,8'i de kendi evlerinde kalmaktadır. Öğrencilere Yozgat'ta kiminle kaldıkları sorulduğunda ise, ankete katılan öğrencilerden % 18,7'si Yozgat'ta ailesi birlikte kaldığını, %72'si arkadaşlarıyla birlikte kaldığını, % 9,3'ü ise yalnız kaldığını belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin önemli bir kısmının aylık ortalama gelirlerinin 1500 TL ile 3400 TL aralığında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin % 35,2'si 1500-2400 TL gelir elde ettiğini, % 23,2'si de 2500-3400 TL arasında gelirlerinin olduğunu belirtmiştir. %10 civarında öğrenci de ailelerinin 4500 TL ve üzeri gelir elde ettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin, %43,5'inin 20 ile 400 TL arasında, %25,6'sının 401 ile 800 TL arasında, %7,5'inin ise 801 TL ve üzeri aylık harçlık aldığı tespit edilmiştir. % 23,4'ü ise bu soruya cevap vermemiştir. Bu durumda ailelerin gelir durumları ile oldukça örtüşen bir sonuçtur.

Ankete katılan öğrencilerden %18,2'si burs aldığını, %52,8'i kredi aldığını, %1,3'ü hem burs hem de kredi aldığını, %27,8'i ise herhangi bir burs ya da kredi almadığını belirtmiştir. Burs alan öğrencilerin % 18,2'si 50TL - 420 TL aralığında bir burs aldığını, %79,0' ise 425 TL burs aldığını, %2,8'i ise 425 TL üzeri bir burs aldığını belirtmiştir. Bu da burs alan öğrencilerin çok önemli bir kısmının kredi ve yurtlar kurumunun verdiği devlet bursundan yararlandığını göstermektedir.

Öğrencilere Yozgat'ta buldukları süre içerisinde herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları sorulmuş ve öğrencilerden %89,6'sı Yozgat'ta herhangi bir işte çalışmadığını, yaklaşık %4,5'i kampüs içinde çalıştığını, yaklaşık % 5,5'i ise kampüs dışında çalıştığını belirtmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılan Öğrencilerin Aylık Harcama Miktarları

Harcama Miktarı (TL)	Frekans	Yüzde	Ortalama Harcama (TL)
1-500	216	44,7	633,47
501-1000	234	48,6	
1001-1500	26	5,4	
1501 ve üstü	5	1,0	

Ankete katılan öğrenciler, Yozgat'ta kaldıkları süre içinde ortalama 633,47 TL harcama yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 44,7'si 1TL ile 500 TL aralığında, %48,6'sı ise 500 TL ile 1000 TL aralığında bir harcama yaptığını belirtmiştir. Yaklaşık 15.000 öğrencinin Yozgat'ta öğrenim gördüğü hesap edilirse, bu rakamın Yozgat için çok önemli bir ekonomik katkı oluşturduğu söylenebilecektir. Öğrencilerin yaptıkları harcamaların türlerine göre dağılımı tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Yozgat'ta Yaptıkları Harcamaların Türlerine Göre Dağılımları

Harcama Türü	Frekans	Minimum Harcama Miktarı (TL)	Maksimum Harcama Miktarı (TL)	Ortalama Harcama Miktarı (TL)
Barınma	444	100	1000	275,71
Ulaşım	462	20	300	82,63
Eğlence	277	5	500	89,77
Haberleşme	251	5	150	46,32
Gıda	433	5	500	121,12
Sigara	132	20	300	173,67
Giyim	353	10	600	103,88
Sağlık	95	5	200	45,77
Eğitim	302	5	600	70,62
Giyim Harcama(Yozgat)	283	20	300	112,90
Ortalama Toplam	481	100	2000	633,47

Ankete katılan öğrencilerden 481'i verdikleri cevaplarda 100 TL ile 2000 TL arasında harcama yaptıklarını belirtmişlerdir. 67 öğrenci ise bu soruya cevap vermemiştir. Öğrencilerin aylık ortalama olarak en az harcama yaptıkları alan 32,27 TL ile gazete harcaması olurken, en yüksek harcama ise 275,71 TL ile barınma harcaması olarak belirtilmiştir. Bu durum, ankete katılan öğrencilerin önemli bir kısmının kredi ve yurtlar kurumunda ikamet etmesi ile örtüşmektedir. Öğrenciler Yozgat'ta iken yaptıkları ortalama harcamaların incelendiğinde, sigara içen öğrencilerin gıda, giyim, sağlık gibi zorunlu harcamalarından daha fazla sigara harcaması yaptığı görülmüştür. Sigara dışındaki gıda, giyim, eğlence, ulaşım, eğitim, sağlık gibi harcamalarında ortalama 45 TL ile 121 TL aralığında olduğu görülür. Öğrencilerin önemli bir kısmının yurtlarda ve kiralık evlerde kalması ve özellikle yemek ihtiyaçlarını yemekhanede karşılaması gıdaya yapılan harcamaların düşük olmasının nedenini açıklayabilir. Ankete katılan öğrencilere Yozgat'ta buldukları süre içerisinde yerel esnaftan yaptıkları giyim

harcamalarının miktarı sorulmuş, 283 öğrenciden cevap alınmıştır. Bu soruya cevap veren öğrenciler, Yozgat esnafından 20 TL ile 300 TL arasında, ortalama olarak da 112,90 TL'lik giyim alış veriş yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4. Öğrencilerin Boş Vakitlerini Geçirdikleri Yerler

Boş Vakitlerin Geçirildiği Yer	Frekans	Yüzde
Okul kantini	98	17,8
Yurt kantini	34	6,2
Kafe şehir	175	31,9
Evde	182	33,2
Yurt	149	27,2
Kütüphane	26	4,7

Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık %60'ı kentte sosyal imkânlar yetersiz olduğu için boş vakitlerini genellikle yurt veya evde geçirdiklerini belirtmişlerdir. Yaklaşık %32 oranında şehirde kafelerde, %17,8 oranında okul kantininde boş vakitlerini geçirdiklerini belirtmişlerdir. Okul kantininde geçirilen boş vakitlerin genellikle ders aralarında, sınav aralarında veya yemek aralarında geçirilen vakitler olduğu düşünülürse, öğrencilerin dersler dışında üniversite kampüsü içinde çok vakit geçirmedikleri söylenebilir.

Aşağıdaki tabloda öğrencilerin Yozgat'ta eksikliğini hissettikleri tesis ve işletmeler ve buna bağlı olarak da Yozgat'ta olmasını istedikleri tesisler hakkında görüşleri verilmiştir.

Tablo 5. Yozgat'ta Eksikliği Hissedilen ve Olması İstenen Tesisler

Eksikliği Hissedilen Tesis/İşletme	Frekans	Yüzde	Olması İstenen Tesis/İşletme	Frekans	Yüzde
AVM	117	21,4	Eğlence yeri	228	41,6
Kafe-Lokanta	93	16,9	Park (rekreasyon alanı)	63	11,5
Eğlence yeri	349	63,7	Kafe - Lokanta	65	11,9
Spor tesisi	142	26,0	Spor tesisi	113	20,6
Kütüphane	73	13,3			
Sinema- tiyatro	130	23,7			

Ankete katılan öğrencilere kentte en önemli eksikliğin % 63,7 oranında eğlence yeri olduğu, bunun yanında spor tesisi (% 26), sinema-tiyatro (% 23,7), alış veriş merkezi eksikliği olduğu belirtilmiştir. Daha düşük oranda kütüphane ve kafe eksikliği olduğu da belirtilmiştir. Bu durum, öğrencilerin neden boş vakitlerini ev veya yurttan geçirdikleri hakkında fikir vermektedir. Bu sonuçlara göre ankete katılan öğrenciler boş zamanlarını geçirebilecekleri, eğlenebilecekleri, sportif faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri, sosyal gelişimlerini sağlayabilecekleri tesis ve alanların yapılmasını istemektedirler. Böylelikle öğrenciler, zamanlarının çoğunu yurttan veya evde geçirmek yerine, kampüste ve şehirde geçirecek, bu da şehre ve üniversiteye bir canlılık getirecektir.

4.4.2. Demografik ve Sosyo-Ekonomik Faktörler Açısından Öğrencilerin Aylık Ortalama Harcama Miktarları

Öğrencilerin Yozgat'ta buldukları süre içerisinde yaptıkları harcamaları etkileyen demografik ve sosyo-ekonomik faktörler incelenmiştir.

Cinsiyete göre öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem t Testi yapılmıştır (t değeri=-3,569, Anlamlılık=0,001). Buna göre, cinsiyete göre öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının 0.001 anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortalamalara göre, aylık ortalama 683,87 TL harcayan erkek öğrenciler, aylık ortalama 589,18 TL harcayan kız öğrencilere göre daha yüksek harcama yapmaktadır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek bir harcama yapması, ankete katılan erkek öğrencilerin çoğunluğunun kiralık evde kalması ve kız öğrencilere göre zamanlarının çoğunu şehir merkezinde geçirmelerine bağlanabilir.

Öğrencilerin Yozgat'ta kaldıkları yere göre harcamalarının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem t Testi yapılmıştır (t değeri=3,404, Anlamlılık=0,001). Buna göre, kaldıkları yere göre öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının 0.001 anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilmiştir. Yurttan kalan öğrencilerin aylık ortalama 616,44 TL harcama yaparken, kiralık evde kalan öğrencilerin ise ortalama 713,13 TL harcadığı görülür. Kiralık evde kalan öğrenciler yaklaşık 100 TL daha fazla harcama yapmaktadır. Çünkü kiralık evde kalan öğrencilerin yurttan kalan öğrencilere göre ısınma, elektrik ve su gibi giderleri olmaktadır.

Öğrencilerin öğrenim türlerine göre aylık ortalama harcama miktarlarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (t değeri=-1,552, Anlamlılık=0,121). Ancak ortalamalara bakıldığında, 1. Öğretim öğrencilerinin aylık ortalama 619,70 TL harcama yaptığı, 2. Öğretim öğrencilerinin ise aylık ortalama 664,76 TL harcama yaptıkları görülmektedir.

Tablo 6. Okudukları Okul ve Geldikleri Bölgelere Göre Öğrencilerin Aylık Ortalama Harcama Miktarları

Fakülte/Yüksekokul/ Meslek Yüksekokulu	Aylık Ortalama Harcama (TL)	Coğrafi Bölge	Aylık Ortalama Harcama (TL)
Eğitim Fakültesi	561,316	Akdeniz	703,01
İlahiyat Fakültesi	608,256	Ege	682,67
Sağlık Yüksekokulu	669,750	İç Anadolu	595,57
Sosyal Bilimler MYO	541,964	Marmara	631,46
Fen Edebiyat Fakültesi	622,222	Doğu Anadolu	763,81
Ziraat Fakültesi	820,000	Güney Doğu Anadolu	632,88
Sağlık Hizmetleri MYO	585,667	Karadeniz	605,34
İktisadi ve İdari Bil. Fak.	613,373	<i>Tek Yönlü ANOVA F Değeri=2,321; Anlamlılık=0,032</i>	
Mühendislik Mimarlık Fak.	714,096		
Tıp Fakültesi	840,000		
Teknik Bilimler MYO	617,948		
<i>Tek Yönlü ANOVA F Değeri=2,113; Anlamlılık=0,022</i>			

Fakülte/yüksekokullara göre öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının okudukları fakülte/yüksekokullara göre 0.022 anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortalamalara bakıldığında, öğrencilerden aylık ortalama harcaması en yüksek olan öğrenciler, 840 TL ortalama harcama ile Tıp Fakültesi öğrencileridir. Tıp Fakültesi öğrencilerini 820 TL ile Ziraat Fakültesi öğrencileri ve 714,096 TL ile Mühendislik Mimarlık Fakültesi öğrencileri izlemektedir. Ortalama harcaması en az olan öğrenciler ise 541,964 TL ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencileridir. Az harcama yapan diğer okul öğrencileri ise, Eğitim Fakültesi öğrencileri ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileridir. Bu öğrenciler aylık ortalama 600 TL'den daha az harcama yapmaktadırlar (Tablo 6).

Geldikleri coğrafik bölgelere göre öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarlarının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ortalama harcamalarının öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelere göre 0.032 anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortalamalara bakıldığında, en çok harcamayı Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilerin yaptığı görülmektedir. Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrenciler ortalama aylık 763,81 TL harcama yaparken, ikinci sırada Akdeniz Bölgesinden gelen öğrenciler ortalama aylık 703,01 TL, Ege Bölgesinden gelen öğrenciler ortalama aylık 682,67 TL harcama yapmaktadır. En düşük ortalama harcamayı ise 595,57 TL ile İç Anadolu Bölgesinden gelen öğrenciler yapmaktadır. Bunun nedeni, İç Anadolu bölgesinden gelen öğrencilerin ikamet ettikleri şehir, diğer öğrencilere göre mesafe olarak daha yakın olduğundan daha sık evlerine gidebilmekte ve bazı harcamalarını kendi şehirlerinde yapmalarıdır. Özellikle doğu Anadolu Bölgesinin Yozgat'a mesafe olarak uzak olması, özellikle kış aylarında ulaşımın zorlaşması nedeniyle bu bölgeden gelen öğrenciler nispeten daha az evlerine gidebilmekte, dolayısıyla da harcamalarının çoğunu Yozgat'ta yapmaktadırlar (Tablo 6).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Üniversiteler buldukları kentin ekonomik, sosyal, kültürel anlamda gelişmesine önemli katkılar sağlayan kurumlardır. Hem yaptıkları ekonomik ve sosyal alt ve üst yapı yatırımlarıyla, hem de sahip olduğu öğrenci ve personel potansiyeli ile ekonomik gelişmeyi sağlarlar. Yapılan yatırımlar ve öğrencilerin ile personelin yaptığı harcamaların yarattığı çarpan ve hızlandırıcı etkileri kentte önemli bir gelir harcama akımı oluşturacak, bu da kentin ekonomik gelişmesine olumlu yönde yansıtacaktır. Ekonomik gelişme ile sosyo-kültürel gelişme birbirlerini karşılıklı olarak etkileyen ve tamamlayan süreçlerdir. Ekonomik gelişme sonucu gelir artışları ile birlikte sosyo – kültürel gelişme de gerçekleşecektir. Yeni iş olanakları, istihdam alanları ortaya çıkacak, kentte ekonomik faaliyetler artacaktır. Bunun yanında kentte eğitim görmek için gelen öğrenciler ve çalışmak için gelen akademik ve idari personelin yerel halkla olan karşılıklı ilişkileri ile sosyo – kültürel anlamda da gelişmeler sağlanacaktır. Bu yapı itibarıyla üniversiteler, bir yandan yarattığı gelir akımı ile kentin gelişmesinin maddi koşulunu oluştururken, diğer yandan da gelişmenin bilimsel ve sosyal/kültürel koşullarını hazırlamaktadır.

Ülkelerin gelişme ve kalkınma odaklı stratejilerinde bölgesel gelişme en önemli gündem başlığı haline geldiği günümüzde üniversitelerin kendi buldukları şehir ve bölge odaklı misyonlarının bulunması ve buna göre de gelecek tasarım ve faaliyetlerini planlanması son derece önemlidir. Günümüzde ekonomik ve sosyal olarak diğer bölgelere oranla daha az gelişmiş bölgelerin geri kalma nedenleri, sanayisinin olmaması ya da ticari faaliyetlerin yeterli olmaması sonucu aktif eleman göçünün yaşanmasıdır. Bu nedenle üniversiteler buldukları kente doğru önemli bir nüfus hareketi sağlayacak, bu nüfusun yaptığı harcamalar ekonomide çarpan etkisiyle beraber kendisinden çok daha büyük etkiler yapacak ve ekonomik ve ticari hayat canlanacaktır.

Bu kapsamda Bozok üniversitesi bünyesinde aktif olarak bulunan 8 fakülte, 3 yüksekokul, 7 meslek yüksekokulu, 12.411 öğrenci ve yaklaşık 1500 personeli ile Yozgat ilinin sosyo-ekonomik gelişmesine önemli katkılar yapmaktadır.

Bozok Üniversitesi kurulduğu günden beri sayıları günden güne artan akademik birimleri, akademik ve idari personeli, öğrencileri ve yatırımları ile Yozgat ilinin ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmesine çok önemli katkılar yapmıştır. Yozgat merkezde bulunan (ilçeler hariç) 12.411 öğrencinin aylık ortalama olarak 633,47 TL harcama yapması halinde Yozgat ekonomisine doğrudan 7.861.996,17 TL'lik bir gelir katkısı yapılmış olacaktır. Üniversite öğrencileri tarafından yapılan 7.861.996,17 TL'lik bu harcama, marjinal tüketim eğilimine bağlı olarak ekonomide çarpan etkisiyle kendisinden kat kat fazla gelirlerin oluşmasına neden olacaktır. Yapılan bu harcamanın doğrudan yarattığı gelirler yanında dolaylı olarak ortaya çıkan gelirler de düşünüldüğünde, Bozok Üniversitesinin (sadece öğrenci harcamaları) Yozgat ekonomisine yaptığı katkı çok önemli olup, Bozok Üniversitesinin kentin itici gücü konumunda olduğunu göstermektedir. Fakat bu alandaki literatür incelendiğinde, öğrencilerin Yozgat'ta yaptıkları aylık ortalama harcama miktarının nispeten düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri de, ankete katılan öğrencilerin de belirttiği, kendilerine yönelik sosyal alanların, sosyal tesislerin sayısının az olması, eğlence yerlerinin yetersiz olması, boş vakitlerini geçirebilecekleri, sosyo-kültürel gelişmelerini sağlayacak mekanların yetersiz olması olarak gösterilebilir.

Yüksek öğretim öğrencileri üniversite öğretimine başlarken sosyo-kültürel olarak beklentiler de taşımaktadırlar. Bu beklentileri hem okul içinde gerçekleştirilebilecek akademik faaliyetler, sportif ve kültürel aktivitelerle, hem de ilin sahip olduğu olanaklarla karşılamak öğrenciler için büyük önem taşımaktadır. Yüksek öğretimde okuyan öğrenciler yüksek öğretimi, öğretim-yerleşim alanının fiziksel olanaklarını ve zengin sosyo-kültürel çevreyi bir bütün olarak algılamaktadır. Bu olanakların öğrencilerin kullanımına sunulması ile öğrencilerin motivasyonunu sağlamakla beraber kişisel gelişmelerini de önemli ölçüde katkı yapacaktır. Bu nedenle şehrin ileri gelenlerinin, şehirde yatırım yapacak yatırımcıların, üniversite yönetiminin kararlarında bu durumu göz önünde bulundurarak, sosyo-kültürel altyapı yatırımlarını gerçekleştirecek projeleri hayata geçirmesi gerekmektedir. Çünkü bir bölgenin gelişmesinde sadece ekonomik altyapının tam olması yeterli olmamakta, bunun yanında eğitim, sosyal, kültürel altyapının da destekleyici unsur olarak yer alması gerekmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin yaptığı harcamalar, kentte yeni iş alanlarının açılmasına, istihdamın artmasına, sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanmasına, kentten göçün azalmasına çok önemli katkılar yapmıştır. Öğrenciler yanında üniversitede çalışan personelin yaptığı harcamalarda göz önünde bulundurulursa, üniversitenin kentte yaptığı katkılar daha da önemli hale gelecektir. Üniversitenin kuruluşundan günümüze kentin gelişimi üzerindeki etkisi son yıllarda daha da belirgin bir şekilde görülebilmektedir. Bu nedenlerle Bozok Üniversitesinde açılacak yeni bölümlerin, öğrencilerin tercih edeceği, günün koşullarına uygun bölümler olması, öğrencilerin sosyo-kültürel ihtiyaçlarını giderebilecek fiziksel ve sosyal alanların tamamlanması gerekmektedir. Bu durumda Bozok Üniversitesi kentin ekonomik ve sosyal gelişmesinde çok önemli bir lokomotif olmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

Abel, J. R. & Deitz, D. (2011). "The Role of Colleges and Universities in Building Local Human Capital", Federal Reserve Bank Current Issues in Economic and Finance, 17 (6), 1-7.

Akçakanat, T.; Çarıkçı, İ. & Dulupçu, A. M. (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 165-178.

Albeni, M. (2001). "Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerinde Etkisi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(5), 137-165.

- Arslan, H. (2014). “Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 114-127.
- Bayrak, S. & Halis M. (2003). “Öğretim Elemanları ve Sanayici Açısından Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Değerlendirilmesi”. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5, 64-85.
- Bayraktar, N. (2012). “Kent Kültürüne İlişkin Kamuoyu Oluşturulmasında Üniversitelerin Rolü”. Atatürk Üniversitesi İletişim Dergisi, 3, 1-15.
- Bramwell, A. & Wolfe, A. D. (2008). “Universities and Regional Economic Development: The Entrepreneurial University of Waterloo, Research Policy”, 37, 1175-1187.
- Büyükdoğan, B.; Afşar, B. & Gedik, H. (2015). “Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Şehire Ekonomik Katkıları: KTO Karatay Üniversitesi Örneği”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15, 161-174.
- Ceyhan, M.S. & Güney, G. (2011). “Bartın Üniversitesi'nin Bartın İlinin Ekonomik Gelişimine 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 183-207.
- Çalışkan, Ş. & Meçik, O. (2013). “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları”. V. Yerel Ekonomiler Kongresi, 9-11 Mayıs 2013, Celal Bayar Üniversitesi İİBF & Salihli MYO, Salihli-Manisa.
- Çalışkan, Ş. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı: Uşak Üniversitesi Örneği”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(31), 169-179.
- Çatalbaş, N. (2007). “Üniversite Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?”, Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 90-101.
- Çayın, M. & Özer, H. (2015). “Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkısı ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2,131-147.
- Çayın, M. & Yapraklı, S. (2014). “Üniversitelerin Yerel Gelir ve İstihdam Üzerindeki Etkileri: Batman Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15 (29), 155-172.
- Dalğar, H.; Tunç, H. & Kaya, M. (2009). “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak örneği”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (1), 39-50.
- Demireli, C. & Taşkın, E. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37, 321-328.
- Deviren, N.V.& Yıldız, O. (2014). “Bölgesel Kalkınma Teorileri ve Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımının Türkiye'deki Bölgesel Kalkınma Politikalarına Etkileri”, Akademik Bakış Dergisi, 44, 1-35.
- Dinler, Z. (2014). Bölgesel İktisat, 10. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa
- Ergun, C. (2014). “Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 216-237.
- Ergün, E. (2003). “Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 5(1), 63-78.
- Görkemli, H. N. (2009). “Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, 169-186.
- EU, Europen Union,
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/universities2011/universities2011_en.pdf,
01.11.2017.
- Işık, Ş. (2008). “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(3), 159-181.
- Kaşlı, M. & Serel, A. (2008). “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, Yönetim ve Ekonomi, 15 (2), 99-113.
- Kayalidere, G. (2014). “Türkiye'nin Teknoloji Politikalarında Teknoparkların Önemi ve Teknoparklara Yönelik Vergi Avantajları”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (1), 75-96.
- Kurtuluş, K. (1998). Pazarlama Araştırmaları. Genişletilmiş 6. Baskı. İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul.

- Newlands, D. (2003). "The Role of Universities in Learning Regions", 43rd Congress of the European Regional Science Association, 27-30 August 2003, University of Jyväskylä, 1-20, Jyväskylä, Finland.
- Özer, H.; Akan, Y. & Çalmaşur, G. (2010). "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi", Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 11 (1), 231-249.
- Phelps, R. P. (1998). "The Effect of University Host Community Size on State Growth", Economics of Education Review, 17 (2), 149-158.
- Sağır, A. & İnci, Ü. (2013). "Karabük'te Üniversite Algısı: Karabük Üniversitesi Örneği", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2 (2), 49-81.
- Selçuk, G. (2012). "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (3), 317-330.
- Soysal, A.; Bakan, S.; Özçalıcı, M.; Kaymaz, Y. & Söylemez, C. (2012). "Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Kilis Ekonomisine Katkısı: 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Örneği", SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 24, 261-276.
- Tarı, R.; Çalışkan, Ş. & Bayraktar, Y. (2006). "Kocaeli Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir ve Tüketim İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11, 168-179
- Tösten, R.; Çenberlitaş, İ. & Gökoğlan, K. (2013). "Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Harcama Analizi ve Diyarbakır Ekonomisine Katkısı", Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10, 90-114.
- Yayar, R. & Demir, D. (2013). "Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat İli Ekonomisine Etkisi", Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5 (8), 106-122.
- Yıldız E. & Talih D., (2011). "Üniversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği", Girişimcilik3 ve Kalkınma Dergisi, (6:2).
- Yılmaz, M. K. & Kaynak, S. (2011). "Sosyo-Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Üniversitelerin Rolü ve Yöre Halkının Üniversite'den Beklentileri ile İlgili Bir Uygulama", DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13 (4), 55-73.